

“Oktoobris 1938 sai koolimaja valmis, 1. novembril tulid õpilased tseremooniarongkäiguga vanast majast uude ja 27. novembril toimus lõpuks uue koolimaja õnnistamise pidu paljude külaliste osavõtul. Õnnistamise pidu paljude külaliste osavõtul.”

Kotli koolimaja 80

Rakvere gümnaasiumi 25. sünnipäeva puhul oktoobris 1937 välja antud kooli juubeliraamatus kirjutab tollane Rakvere linna- ja herra Heinrich Aviksoo: “Juubeli puhul on näha tõendus, et juubilar saab, kuigi väga raske võitluse ja töö järele ning soovitud ajast hiljem, koolimaja, mida on väärt ausa ja õilsa mineviku kool, – koolimaja, mis on auks ja uhkuseks Virumaa pealinna Rakverele.” Linnapeal oli õigus.

Oktoobris 1938 sai koolimaja valmis, 1. novembril tulid õpilased tseremooniarongkäiguga vanast majast uude ja 27. novembril toimus lõpuks uue koolimaja õnnistamise pidu paljude külaliste osavõtul. Rakvere oli saanud endale esindusliku uhke hoone, kooli imeilusa hubase kodu paljudeks aastakümneteks.

Rakvere gümnaasiumi õpilaskonna ajakirja Tunglakandjad 1938. aasta jõulunumbris on gümnaasist R. K. (initsiaalide taga on 1940. aasta vilistlane Robert Kello, ent samas numbris on ka kirjanik Raimond Kaugver kirjutatud jutu “Talvine suusaretk”) kirjeldanud värvikalt uude majja kolimist ja õpilaste esimesi muljeid uuest majast jutus “Veste”.

“Mõnele jäi kooli kolimispäev igaveseks meelde, nimelt sellepärast, et mõnigi elas üle elu ilusaima silmapilgu – tasuta sõidu autol läbi linna või esmakordse sõidu autol. Et paljud ihkasis seda elu ilusamat hetke üle elada, tekkisid pahandused õpetajate ja õpilaste vahel.

Esimesed olid tellinud autod kolide sõidutamiseks, teised aga igatsesid, et neid sõidutataks. Kuigi viimased andsid lõpuks järele, kujunesid autodoomad siiski sääraselt, et kolm neljandik koorlast oli õpilasi, üks neljandik

aga kooli, sest oli ju tarvis läbi elada elu mälestusväärsem hetk.

Nende autosõitude puhul avastas mõnigi eneses köielantsijatalendi ja muidugi oli siis seda vaja kohe teistelegi, tänavail liiklevatele inimestele demonstreerida. Sel puhul tekkis omavaheline võistlus, kus üks püüdis end näidata teisest osavamana. Seepärast polnud ime, et täiskasvanud inimesed muutusid hirmuga näost kaameks, kui nägid koolipoisse kolme meetri kõrguste koormate otsas hooletult kätega veheldes seisvat.

Arvati, et õpilased peavadki nii koormate otsas seistes kolidega kaasa sõitma ja seega elugi kaalule panema, ja seepärast pahandati õpetajate üle, sest ei teatud, et poisid seisid koormate otsas vaid omast vabast tahtest ja lapselikust auahnusest äratada tähelepanu. Poisid inimeste hirmust aga ei hoolinud. Kui aga keegi lõppklassist pidi sealjuures peadpidi jääma üle tänava rippuvaisse telefonitraadidesse, löi igahel süda värisema. Seepärast loobuti edaspidistest demonstratsioonidest ja tähelepanu püüti nüüd äratada tagasihoidlikumal viisil ...

Peale kliistripihi, kui sõideti vastavate tunnetega jälle kodust linna, mõned, et nõrgalehti tagasi tuua, teised, et õppima hakata, levis rõõmusõnum, et õpilastele on saabunud taas päevakuldsete päevade sarjas, millal nad on vabad tundidest ja õpetaja hirmust-ärmust. Oli nimelt otsustatud minna uude koolimajja vastava tseremooniarongkäiguga ja seepärast jäid tunnid ära.

Nüüd oldi aga uues majas, ja et selles oli niipalju uutset ja vaatamisväärset, siis oli ka palju imestada ja uurida ja katsudagi. Katsumistega ühendati ka uue maja vastupidamisvõime proovimine – taheti näha, kas uus maja suu-

dab seda kannatada, mida temaga tehakse, nagu seda kannatas vana. Polnud siis ime, et nii mõnigi kuppel või klaasruut, mis olid hommikul terved, leidsid end õhtuks kildudena põrandalt, et mõnigi koht valgel seinal muutus katsumisest varjundivõrra tumedamaks, et läikivatel põrandatel, millede õpilased avastasid suurepäraseid kunstlikud liivväljad, ilutsesid õhtul toredad poognad ja sõõrid-triibud, ja et mõnigi klassilaud muutus küünest ilusaks siiru-viiruliseks.

Esimesel päeval said paljud esemed tähelepanuosalisteks, eriti aga jalamatid uste juures. Tähelepanu pälvisid nad oma rohkuse tõttu. Nende abil taheti hoida üleliigse mustuse sissekandmist. Esimesel päeval nõutud, et õpilased pühiksid nendel oma “ninadki” puhtaks, kuid nüüd lepitakse sellega, kui õpilane puhastab seal ainult oma jalatsid.

Sisemiste kunstlike liivväljade ja jalamatide kõrval olid õpilastele käepärast teisedki mugavused, sest ruumid olid sisustatud otse ameerikaliku lukusega. Nii oli isegi pööningukorrale seatud veevärk. Uus koolimaja olevat aga koos kõige muuga kaasa toonud õpilaste iseseisvuses tunduva tagasimineku. Vanas majas võinud sageli näha õpilasi mängimas ruumide lubjatud seintel trips-traps-trulli, nüüd aga polevat seda kunagi märgata – liiga valgusrikkad ruumid takistavad, sest võivat kergesti näha, kes seintele kirjutab, ja sellepärast on see mäng seotud hädahuga ...

Vanas majas võis hommikuti näha õpilasi klassides istuvat ja enne tundi algust usinasti töötavat sullepea ja raamatu abil või soetamas inspiratsiooni klassikaaslaste vihikust. Nüüd aga ei esinevat kunagi säärast töötamist enne tunde klassides, vaid ainult riiehoius,

pimikus elektritaskulambi valgeli või trepikodades ...” Aga üks Rakvere gümnaasiumi pere ka vääril selist kingitust uhke maja näol.

Olid ju Rakvere gümnaasistid omal ajal ühed esimestest, kes vabadussõja puhkedes 28. novembril 1918 läksid priitahtlikult, relv käes, kaitsma vastloodud Eesti vabariiki punaste vallutajate eest. Paljud meie 81 gümnaasistist, kes vabadussõjast osa võtsid, langesid lahingutes või surid hiljem haavadesse ja lahinguväljal saadud haigustesse. Uus maja oli koolile ka eluliselt vajalik, sest vana hoone Pikal tänaval oli kasvavale kooliperale kitsaks jäänud ja väga halvast seisusest ning haridusministeeriumi kontrollkomisjon oli selle tunnistanud lausa viletsaimaks kogu Eestis.

Nüüdseks on selles haridustemplis 80 aasta vältel teadmiste poole püüelnud mitu põlvkonda Virumaa noori, jättes siia oma jälje vaimususest, aadetest ja püsivast nooruslikkusest.

Koolitöö uues majas katkes küll Saksa okupatsiooni aastatel 1941–1944, kui hoone oli sõjaväehaiglana Saksa sõjaväe käsutuses, aga jätkus pärast sakslaste lahkumist ja on järjepidevalt kestnud tänaseni. Kooli 100. sünnipäevaks aastal 2012 renoveeriti maja fassaad ja uuendati peatreppistik. Nüüd seisab meie koolimaja taas oma esialgses pilkupüüdnas ilus Vabaduse

tänavalguses ja jätkab väärilt praeguse koolipereteenimist.

Rakvere gümnaasiumi õpilastel, õpetajatel ja vilistlastel on oma koolimajaga eriline suhe. On väga vähe kooli, kui üldse, kus õpilased saavad õppida majas, mille on oma kunagisele koolile projekteerinud nende koolivend. Meie õpilastel on see võimalus.

Rakvere gümnaasiumi hoone on 1930. aastate kooliarhitektuuri parim näide kogu Eestis, oma aja moodsaim koolimaja, kuhu arhitekt Alar Kotli pani vilistlasena hingesoosuse ja lugupidamise oma kooli vastu. Ta andis koolile tänuväärse tagasi parima, mida ta oskas ja suutis. Hea siseplaneeringuga ruumistik, valgusküllased koridorid ja klassid, avar majesteetlik treppistik koruseid ühendamas ning uhke ja väga hea akustikaga aula, mida gümnaasistid hakkasid hellitavalt kutsuma “kristall-paleeks”. Hubane, hea auraga maja sai kooliperete kiiresti omaseks ja armsaks. Sai koduseks.

Nüüdseks on selles haridustemplis 80 aasta vältel teadmiste poole püüelnud mitu põlvkonda Virumaa noori, jättes siia oma jälje vaimususest, aadetest ja püsivast nooruslikkusest. Igati nendest tuhandetest õpilastest ja sadadest õpetajatest on tilkhaaval kasvatanud kultuurikihti selle maja õhustikus. Ikka endiselt lummas ja võlub meie vääril koolimaja üha uusi ja uusi noori, kes siia tarkust taga nõudma on tulnud või tulevad edaspidigi. Ikka endiselt meenutavad nad hiljem vilistlasena tänutundega aega, mil neil oli võimalus õppida siin vanas valgus majas.

Vana valge maja siiski püsib, endiselt on selles majas kool. Keegi tänaseni vastab-küsib, numbriid nüüd on rohkem ajalool. (Ott Arder)